Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33621

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ), **zorbal?k** olaylar?na tan?k olan ö?rencilerin müdahale etme e?ilimlerini ve becerilerini ölçmek amac?yla bir **uyarlama** çal??mas? olarak geli?tirilmi?tir. Ölçek, özellikle ortaokul ö?rencilerinin zorbal?k durumlar?nda sergiledikleri seyirci rollerini ve bu durumlara ne ölçüde **proaktif** bir ?ekilde müdahale ettiklerini de?erlendirmek için tasarlanm??t?r. Bu araç, Ne?e Kurt Demirba? taraf?ndan haz?rlanan ve 2020 y?l?nda sunulan doktora tezi kapsam?nda, zorbal??a seyirci müdahale becerilerini geli?tirmeye yönelik bir psiko-e?itim program?n?n etkisini ölçmek amac?yla kullan?lm??t?r.

ZSMÖ, seyirci müdahalesi davran???n?n psikolojik ve sosyal bile?enlerini ele alarak, ö?rencilerin zorbal?kla mücadeledeki potansiyel destekleyici rollerini nicel olarak belirlemeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, e?itim ortamlar?nda zorbal??? önleme ve müdahale programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede önemli bir rol oynamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Zorbal?k, Seyirci Müdahalesi, Psikometrik Ölçek, Ortaokul, Psiko-e?itim Program?, Uyarlama, Sosyal Beceri.

Yazarlar

Ne?e Kurt Demirba?

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin okul ortamlar?nda kar??la?t?klar? **zorbal?k** olaylar?na kar?? sergiledikleri müdahale etme niyetlerini, becerilerini ve fiili müdahale davran??lar?n? ölçmektir. Ölçek, ö?rencilerin zorbal??a kar?? ne kadar duyarl? olduklar?n? ve ma?durlara yard?m etme konusunda ne kadar istekli olduklar?n? belirleyerek, seyirci rolünden aktif müdahale rolüne geçi?teki engelleri ve kolayla?t?r?c? faktörleri anlamaya yard?mc? olmay? hedeflemektedir.

ZSMÖ, özellikle zorbal??? azaltmaya yönelik uygulanan e?itim veya geli?imsel programlar?n, ö?rencilerin müdahale becerileri üzerindeki etkisini de?erlendirmek için bir ön test/son test arac? olarak tasarlanm??t?r. Bu sayede, uygulanan müdahalelerin etkilili?i somut verilerle ortaya konulabilmektedir.

Yap?

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i, psikolojideki **seyirci etkisi** ve sosyal psikoloji teorileri

ARABPSYCHOLOGY.COM

çerçevesinde, zorbal?k ba?lam?nda seyirci müdahalesini ölçen bir yap?y? temsil eder. Bu yap?, genellikle ö?rencilerin zorbal??a tan?k olduklar?nda gösterdikleri bili?sel, duygusal ve davran??sal tepkileri kapsar. Ölçek, pasif seyirci kalma e?ilimi ile aktif, prososyal müdahale etme e?ilimi aras?ndaki spektrumu ölçmeyi hedefler.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, ö?rencilerin müdahale etme yeterlili?i alg?s?, sorumluluk duygusu ve müdahale etmenin olas? sonuçlar?na dair beklentiler gibi alt boyutlar? içerebilir. Bu, sadece müdahale niyetini de?il, ayn? zamanda müdahale etmek için gerekli olan **sosyal ve duygusal becerilerin** varl???n? da de?erlendirmeyi sa?lar.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?na dair özet veriler kaynakta sunulmam?? olmakla birlikte, ZSMÖ'nün bir doktora tezi kapsam?nda (Kurt Demirba?, 2020) uyarlanm?? olmas?, kapsaml? bir geçerlik çal??mas?n?n yap?ld???n? i?aret etmektedir. **Uyarlama** sürecinde genellikle yap? geçerli?i (aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizleri), ölçüt ba??nt?l? geçerlik (ilgili yap?larla korelasyon) ve kapsam geçerli?i çal??malar? yürütülür.

Özellikle uyarlama çal??malar?nda, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel e?de?erli?inin sa?lanmas? kritik öneme sahiptir. Bu ba?lamda, ölçe?in Türkçe formunun, Türk kültüründeki **zorbal?k alg?s?** ve seyirci müdahalesi davran??lar?n? do?ru bir ?ekilde temsil etti?inin gösterilmi? olmas? beklenir. Detayl? geçerlik katsay?lar? ve analiz sonuçlar?, kaynak tezde mevcuttur.

Güvenirlik

Kaynakta güvenirlik katsay?lar?na dair özet bilgi bulunmamaktad?r. Ancak, ZSMÖ'nün psikometrik olarak sa?lam bir araç olarak kabul edilmesi için iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar?n?n yürütülmü? olmas? gerekmektedir. Yüksek güvenirlik katsay?lar?, ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve ölçümlerin zaman içinde stabil kald???n? gösterir.

Uyarlama sürecini içeren tezlerde, genellikle ölçe?in alt boyutlar?n?n her biri için ayr? ayr? iç tutarl?l?k katsay?lar? rapor edilmektedir. Ölçe?in güvenirlik analizlerinin detaylar?na ula?mak için, Ne?e Kurt Demirba?'?n 2020 tarihli doktora tezinin ilgili bölümlerine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Faktör Analizi

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin uyarlama çal??mas? kapsam?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örneklemde korunup korunmad???n? belirlemek amac?yla faktör analizleri (Aç?mlay?c? Faktör Analizi - AFA ve Do?rulay?c? Faktör Analizi - DFA) uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n do?rulanmas? ve maddelerin hangi alt boyutlar alt?nda

ARABPSYCHOLOGY.COM

topland???n?n belirlenmesi aç?s?ndan elzemdir.

Faktör analizi sonuçlar?, ZSMÖ'nün **zorbal??a müdahale** davran???n? ölçen tek bir genel faktörden mi, yoksa farkl? müdahale stratejilerini (örne?in, do?rudan müdahale, yeti?kin yard?m? arama, ma?duru destekleme) temsil eden birden fazla alt faktörden mi olu?tu?unu netle?tirmektedir. Bu faktör yap?s?, ölçekten elde edilen puanlar?n yorumlanmas?nda temel te?kil etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme Ölçe?i (Likert Tipi veya benzeri derecelendirme format?n?n tezde belirtilmesi beklenir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Ortaokul Ö?rencileri)

Ya? Grubu: Genellikle 10-14 ya? aral??? (Ortaokul düzeyine kar??l?k gelir)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki ortaokullarda ö?renim gören ö?renciler örneklem grubunu olu?turmu?tur. Bu grup, zorbal?k olaylar?na en s?k tan?k olan ve potansiyel olarak müdahale edebilecek kritik ya? grubudur.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemi kullan?larak uygulanm??t?r. Kat?l?mc?lar, zorbal?k senaryolar?na veya genel zorbal?k durumlar?na nas?l tepki vereceklerini belirten maddeleri derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Zorbal??a Kar?? Müdahale, Ö?renci Davran??lar?, Okul Psikolojisi, **Psikometrik Özellikler**, Sosyal Sorumluluk, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor (Kaynakta Belirtilmemi?tir)

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: nesekurt87@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Gazi Üniversitesi, Ankara (Doktora tezi ba?lam?nda)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin kullan?m izinleri ve ücretlendirme bilgileri için do?rudan sorumlu yazar Ne?e Kurt Demirba? ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ölçek, **2020** y?l?nda tamamlanan doktora tezi çal??mas? kapsam?nda geli?tirilmi? ve kullan?lm??t?r.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? kaynakta belirtilmemi?tir. Akademik kullan?m ve ara?t?rma amaçl? izinler genellikle yazar?n onay?na tabidir.

Kaynaklar

Kurt Demirba?, N. (2020). *Zorbal??a seyirci müdahale psiko-e?itim program?n?n ortaokul ö?rencilerinin zorbal??a müdahale becerilerine etkisi* . Gazi Üniversitesi, Ankara.

Zorbal??a Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r. Detayl? maddeler ve derecelendirme format? için lütfen kaynak referans olarak gösterilen doktora tezine ba?vurunuz: Kurt Demirba?, N. (2020). *Zorbal??a seyirci müdahale psiko-e?itim program?n?n ortaokul ö?rencilerinin zorbal??a müdahale becerilerine etkisi* . Gazi Üniversitesi, Ankara.

ARABPSYCHOLOGY.COM